

KUR'AN'DA AKIL VE BİLGİ (4.ÜNİTE)

AKLIN DİNİ SORUMLULUKTA Kİ ÖNEMİ

Akıl: Doğru ve yanlış, iyiyi ve kötüyü ayırt edebilme kabiliyetidir.

Akılın Önemi: Akıl Allah'ın insana bahsettiği en önemli nimetlerden birisidir. Çünkü akıl nimeti olmadan diğer nimetlerin değerini anlayamayız. İnsan akli kadar değerli, akli kadar büyük, akli kadar çapı olan bir varlıktır. Akıl insanı hayvanlardan ayıran en önemli özelliktir. İnsan akli sayesinde niçin yaratıldığını, evrenin niçin ve nasıl yaratıldığını düşünür. bilimsel çalışmalar yapar, sanat ve kültür etkinlikleri yapar, teknolojik araç ve gereçler üretir, medeniyet oluşturur mutlu olmanın yollarını arar.

Akıl ve dini sorumluluk: Dinin emir ve yasaklarından sorumlu olan kişilere mükellef denir. Mükellef olmanın şartı: Akıllı olmak, Ergenlik çağına girmektir. İslam dinine göre akıl, dini sorumluluğun ön şartıdır. İnsan akıllı bir varlık olması nedeniyle ilahi emirlerden sorumlu tutulmuştur. Aklı olmayanın dini sorumluluğu da yoktur.

KUR'AN AKLIMIZI KULLANMAMIZI İSTER

Kur'an-ı Kerim'de birçok ayette insan düşünmeye aklını kullanmaya davet edilmektedir. İnsanın başıboş yaratılmadığını belirtilmektedir. Evrendeki düzen, denge ve varlıklar üzerinde düşünerek Allah'ın varlığını, bilgisini, gücünü ve büyüklüğünü fark etmesi istenmektedir. Geçmişte yaşananlardan ibret alması vurgulanmaktadır. Ayrıca İnsanın aklını kullanarak iyi, güzel ve faydalı davranışlar yapmaya yönelmesini ister. "(Resûlüm!) Sana bu mübarek Kitab'ı, ayetlerini düşünsünler ve akli olanlar öğüt alsınlar diye indirdik." Sad/29 Hz. İbrahim putperest bir toplumda dünyaya gelmiş, aklını kullanarak Allah'ın varlığına ulaşmıştır. Mümin dünyaya ibretle bakar, kafir ise sadece bakar.

KUR'AN DOĞRU BİLGİYE ÖNEM VERİR

Bilgi düşünceye malzeme taşır. Doğru düşünce doğru bilgilerle, doğru davranışlarda doğru düşüncelerle ortaya çıkar. Kuran'ı Kerim Bir konuyu araştırmadan, tam bilgi sahibi olmadan zanna dayanarak karar vermeme konusunda bizi uyarır.. "Ey iman edenler! Size bir fasık bir haber getirirse, bilmeyerek bir topluluğa zarar verip yaptığınıza pişman olmamak için o haberin doğruluğunu araştırın." Hucurat Suresi/6 , "Ey inananlar! Zannın çoğundan sakının, zira zannın bir kısmı günahtır..." Hucurat/12 "Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığı şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur." İsra Suresi 36 "Onların çoğu kesin doğru olmayan şeylere (zanna) tabi oluyorlar. Halbuki zan, kesin doğruların yanında hiçbir şey ifade etmez." Yunus/36

KUR'AN'DA BİLGİ EDİNME YOLLARI :

1-Akıl, 2-Vahiy, 3-Duyu Organları

Bilgilerimizin çoğunu duyu organları kanalıyla beynimize ulaşan veriler tarafından oluştururuz. Eğer duyularımız sağlıklı çalışıyorsa bu bilgiler sahip olduğumuz en doğru bilgiler arasında yer alır.

İnsan bakan, baktığını gören ve gördüğü üzerinde düşünen bir varlıktır. Düşündükleri üzerinde yeni fikirler üretir. Bakmakla görmek arasında fark vardır, gökyüzüne her bakan kişi orada yaratıcısının gücünü ve bilgisini göremeyebilir. Bunu ancak aklının kullananlar görür. Duymak ve dinlemek de öyledir, insanlar birçok şey işitir ancak bazılarını dinler, dinlediği şeylerin bazısını aklına kaydeder. Akıl duyularla elde edilen bilgileri değerlendirir. Olaylar arasında bağlantılar kurar, yeni bilgiler üretir. Akli kullanmak gerçeği bulmanın en iyi yoludur. Allah duyu ve akıl yoluyla erişemeyeceğimiz konularda vahiy göndermiştir. (Ahiret hayatı, kıyamet vb) Rüyalar şüphe içerdiği için doğru bilgi kaynağı olamaz. Sağlıklı bir akıl ile vahiy asla çelişmez çünkü her ikisinin kaynağı da Allah'tır. Bu üç bilgi edinme yolunu birbirinden ayrı düşünemeyiz. Akıl olmadan vahiy anlaşılabilir. Duyular yoluyla elde ettiğimiz bilgiler de akıl tarafından değerlendirilir.

BİLGİ TAASSUBU ÖNLER

Taassup: Bir fikre bir inanca körü körüne bağlanıp başka düşüncelere yaşam hakkı tanımamaktır. Taassubun kaynağı bilgisizliktir. Taassuptan korunmak için her duyduğumuza inanmamalı araştırmalı ve sorgulamalıyız. Atalarımızı bilinçsizce taklit etmemeliyiz. " Onlara: 'Allah'ın indirdiğine uyun' denilince, 'Hayır, atalarımızı yapar bulduğumuz şeye uyarız' derler; ya ataları bir şey akledemeyen ve doğru olmayan kimseler idiyeler?" Bakara/170

Taassub'un Zararları: İnsanı ön yargılı yapar gerçeği görmesini engeller. İnsanlar arasından kin, nefret ve düşmanlık duygularının gelişmesine sebep olur. Aklımızın özgürce düşünmesine engel olur. Gelişime ve yeni şeylerin üretilmesine engel olur. Toplumun cahil ve bilgisiz kalmasına sebep olur. Toplumda fikir zenginliği ve farklı düşünceler pek fazla olmaz

HZ. YUSUF (AS) KISSASI

Hz. Yusuf **sevgi ve merhameti** sayesinde kin ve intikam duygularını yenip kardeşlerini affetmiş, **İffet duygusu** ve Allah korkusu sayesinde kendisine yapılan çirkin teklifleri reddetmiş, **Vefa duygusu** sayesinde efendisine ihanet etmemiş, **Sabri** sayesinde zindanda senelerce kalıp daha sonra Mısır'a sultan olmuştur, **Alçakgönüllülüğü** sayesinde makamı ve şöhretiyle şımarmamış, **Cesareti** sayesinde Allah dışında kimsenin önünde eğilmemiş, **Şükür duygusu** sayesinde Allah'ın kendisine verdiği nimetlere nankörlük etmeyip bütün nimetlerin Allah'tan geldiğini unutmamıştır.

Anayasamızın 24-25-26. Maddeleri dini inanç, düşünce ve kanaat hürriyeti ile ilgilidir.

MADDE 24.– Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 25.– Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. 26.– Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma

Okuma Etkinliği: Bakara:269, Ali İmran:115 ve 190, Enbiya:10, Zümer:9, Araf:28, Yunus:100, Şaşiye: 18-20, Hucurat suresi 6. ayetleri Kur'an-ı Kerim mealinden bularak okuyunuz ve yorumlayınız.